ks. Massalski biskup Mowo (1774: 16/II)

MASSALSKIEGO

BISKUPA WILEŃSKIEGO

DO JEGO K. MCI

MIANA

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

1774

MOWA

Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza

MASSALSKIEGO

BISKUPA WILENSKIEGO

NA CZELE DEPUTOWANYCH OD PRZESWIETNEY DELEGACYI

DO JEGO. K. MCI

Dnia 16. Februarii

MIANA.

Nie może Narod dać pewnieyszego świadectwa wiary y przywiązania swego ku W. K.Mci, iako gdy w tym okropnym spustoszeniu zaradzaiąc utrzymanie iestestwa Polski, pierwszą myśl obraca na opatrzenie wygod y dostoieństwa Jego, a wyslanym nam z koła inney nieprzepisuie reguły, tylko zapytać się Miłościwego Pana, wieleby żądał y rozumiał

XVIII.2.439 http://rcin.org.pl

zumiał dochodu na utrzymanie powagi Tronu, iaki oraz dla ſiebie y dla Kraiu przyzwoity gatunek podatkowania bydź ſądzi. Powiedź Nayiaśnieyſzy Panie, co miłość ku nam y ku ſobie, co ſprawiedliwość wrodzona, y chęci umiarkowane, pragnieniem dobra powſzechnego, w tey mierze dyktować będą; gotowi ieſteśmy twego wyroku ſłuchać. Ta ieſt myśl, te ſzczere y powinne uſiłowanie Narodu: Krola y ſiebie ſpolnym y wzaiemnym ſtaraniem z rozpaczney toni wydzwignąć. Ta iedyna nadzieia y gruntowna ufność: Bog, co z pomiędzy nas wynioſł Wawaſzą Krolewſką Mość na naywyżſzy y Swięty ſtopień, dawſzy mu nadzwyczayne ludziom przymioty, a rowną wyſokości Urzędu wſpaniałość y wielkość umyſłu, da litościwy, cząſtkę tego tworczego Ducha, ktorym świat z niczego zrobił. Ktoż cię inaczey zna y ſądzi? tylko do trudnych, do niezwyczaynych, do wielkich dzieł przeznaczonego. Maſz teraz Miłościwy Krolu, nieſzczęśliwemi przypadkami wyuczonych Obywatelow, powolność y ochotę, czynić dla Oyczyzny prawdziwe dobro. Mogąż oni doſtatecznego dla Ciebie żałować opatrzenia? wiadomo wſzakże każdemu, że z iedney ſtrony, zachęcaiąc mieſzkańcow do pracy, pociągaiąc zewſząd powabem łagodnego rządu do ſwoich Panſtw, bogatych czy ſpoſobnych ludzi, y zdziczałą ziemię zamyślaiąc przyprowadzić do kwiatu, muſiſz przez miłość Kroleſtwa Twego w poſtanowieniu podatkow zachować miarę między naſzym maiątkiem, Rzeczy-Poſpolitey potrzebami y ſwoią przyſtoynością; z drugiey ſtrony choć by przewyżſzaiący konieczność znalazł Ci ſię doſtatek, niedopuściły by ſkąpić onego na powſzechne a rzeczywiſte pożytki, powinność Stanu, odięty od podłych względow umyſł, pragnienie tak Ci ulubioney a niepodchlebney ſławy.

Nie

http://rcin.org.pl

Nie żałuie przeto nikt dla Krola, czyli dozorcy ſzczęścia ſwego, maiątku cząſtki; chodzi tylko o to, zkąd y iakim ſpoſobem onę wziąć razem na Jego y na wſzelkie Rzeczy-Poſpolitey niedoſtatki, wziąć bez wſtrętu y uciemiężenia, od chcących dać z ochotą. Ta ſłuſzność ſtanie ſię, otworz tylko Miłościwy Panie to poborow zrzodło, ktoreby impetem ſwoim, gdzie przechodzić będzie, nic nieruynowało, płynęło ſpokoynie, łatwo y proſto do publicznego ſkarbu, a z wolnością, miłſzą nam nad wſzyſtko, zgadzało ſię naylepiey. Zatamuy wſzelkie inne podatki, ktore albo w ſwoim wybieraniu ſą koſztowne, trudne, nie doścignie, albo upzykrzone, ślepe y przemyſłowi, Boże broń! rolnictwa przeſzkadzaiące, albo na niewiadomości, oſzukaniu, na uięciu wygod y przyiemności życia poddanych ſą zaſadzone. Obierz taki iedynie ſzczęśliwy nakładu rodzay, aby interes Korony był przezeń nayściśley związany z intereſſem Narodu, aby z pomyślnością Kraiu y twoia roſła, a każdego Mieſzkańca fortuna Ciebie, Twoia wſzyſtkich obchodziła, dotykała y w nieiakim naydowała ſię Towarzyſtwie: Tak byś Oyca wziął na ſię poſtać, a my dzieci obowiązki powinności. Możnaż inaczey myśleć znaiąc Twoiey duſzy piękność? Ten pieſzczony Tytuł zapewne przenoſiſz Nayiaśnieyſzy Krolu nad wſzyſtkie inne, co mocy lub bogactwa prożność Panuiącym kiedyżkolwiek dawała.

Niewątpiemy bynaymniey: naſze ſmutki teraźnieyſze, tą przyſzłą pociechą wcześnie rozbiiamy. Przypomniſz dobry Krolu, Rodzicielſkim obyczaiem nam Panuiąc, przypomniſz całemu światu dawnością czaſu zatarte doświadczenie y ſzacunek tey prawdy, że dla cnotliwego Monarchy nie przebrany y naypewnieyſzy ſkarb ieſt: ſerce ludu y Jego pomyślność,

XVIII. 2. 439
http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

3211

http://rcin.org.pl

XVIII. 2. 439

http://rcin.org.pl